

Nieuwsbrief PFR Updates - Nummer 11, 2016

Nummer 11, 2016

Redactie: W.M. Schrama, L. Hu, M. Jonker, M. van der Leeden en J. Tigchelaar.

INHOUDSOPGAVE

Hof

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2016:1892](#) 08-03-2016

[Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2016:730](#) 01-03-2016

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2016:1859](#) 01-03-2016

[Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2016:341](#) 17-02-2016

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2016:772](#) 04-02-2016

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2015:9979](#) 29-12-2015

Annotatie

[Wijziging alimentatie bij bewust afwijken van de wettelijke maatstaven.](#)

[Annotatie bij Hoge Raad 18 december 2015, ECLI:NL:HR:2015:3635.](#)

mr. drs. J. Kok

RECHTSPRAAK

Machtiging uithuisplaatsing. Kinderen zijn tezamen met moeder die het gezag over hen heeft, op een veilige plek ondergebracht na ernstig huiselijk geweld. Gaat het wel om een uithuisplaatsing?

De kinderen zijn eerst voorlopig onder toezicht gesteld en uit huis geplaatst voor de duur van vier weken na ernstig huiselijk geweld door de ex-partner van de moeder. Op de dag van de beschikking is de moeder samen met de kinderen op een veilige plek geplaatst. De moeder is thans weer thuis met haar kinderen. De termijn van de uithuisplaatsing is inmiddels verstreken. De ondertoezichtstelling is gehandhaafd.

De moeder kan zich niet met de uithuisplaatsing verenigen, omdat grondslag daarvoor ontbrak. Op grond van artikel 1:265a BW geschiedt de plaatsing van een minderjarige gedurende dag en nacht buiten het gezin uitsluitend met een machtiging uithuisplaatsing. Volgens de moeder zijn de kinderen niet feitelijk uit huis geplaatst, nu de moeder samen met de kinderen naar de vrouwenopvang is overgebracht en zij geen moment van hun zijde is geweken. De kinderen werden al die tijd door de moeder opgevoed. De machtiging uithuisplaatsing mag volgens de moeder niet worden gebruikt als 'stok achter de deur' voor het geval de 'gedwongen' plaatsing in een vrouwenopvang wordt beëindigd. Een noodzaak voor uithuisplaatsing was er niet. De moeder zorgt goed voor haar kinderen. De enige dreiging kwam van haar ex-partner. De machtiging tot uithuisplaatsing was in de ogen van de moeder een niet passende maatregel om de kinderen bescherming te bieden.

De Raad voor de Kinderbescherming staat nog steeds achter de uithuisplaatsing. Het was noodzakelijk dat de kinderen op een veilige plek werden geplaatst. De moeder werd de mogelijkheid geboden om mee te gaan en daarvoor heeft zij gelukkig gekozen. Het was onduidelijk of de moeder zich zonder uithuisplaatsing aan de afspraken zou houden. Zij toonde onvoldoende probleembesef.

Het hof is van oordeel, evenals de rechtbank, dat aan de wettelijke vereisten van artikel 1:265b BW is voldaan. Het hof gaat in op de noodzaak voor de uithuisplaatsing ingevolge artikel 1:265b BW. Het hof oordeelt dat onder de gegeven omstandigheden een machtiging uithuisplaatsing de enige mogelijkheid was om de drie nog zeer jonge minderjarigen afdoende

te beschermen.

Opmerking: Opvallend is dat het hof niet ingaat op de argumentatie van de moeder dat de kinderen niet buiten het gezin zijn geplaatst, maar op een veilige plek onder het gezag van de moeder zijn gebleven. In dit geval was een machtiging uithuisplaatsing niet nodig en was instemming van de moeder voor de onderbrenging op een veilige plek samen met de moeder mijn inziens voldoende. Niet gebleken is dat die instemming niet werd verkregen.

Zou wellicht de financiering van het verblijf van de moeder met de kinderen in de vrouwenopvang de noodzaak van een machtiging uithuisplaatsing hebben bepaald? SW

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 08-03-2016

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2016:1892

Zaaknummer: 200.183.417/01

RECHTSPRAAK

De rechtbank heeft aan het gezamenlijk gezag van de man en de vrouw dat na de echtscheiding voortduurt ten aanzien van de man twee voorwaarden verbonden. De man komt daarvan in hoger beroep. In het aangevulde incidenteel appèl verzoekt de vrouw haar alleen met het gezag over de kinderen te belasten, nu onbekend is waar de man thans verblijft, en zij dan ook niet zijn noodzakelijke medewerking bij belangrijke beslissingen kan verkrijgen. Het hof houdt de zaak aan om de man in de gelegenheid te stellen op het verzoek van de vrouw te reageren en verstaat dat het gezag van de man geschorst is.

De rechtbank heeft een zogenaamde maatwerkbeslissing gegeven wat betreft de gezagsvoorziening. De rechtbank heeft bepaald dat het gezamenlijk gezag over de kinderen van partijen in stand blijft met inachtneming van de volgende voorwaarden:

- zolang de man in het buitenland verblijft, worden alle bevoegdheden die uit het gezamenlijk gezag voortvloeien aan de vrouw gedelegeerd;
- in zaken waarin derden de medewerking – al dan niet schriftelijk – van beide ouders verlangen, dient de man, na te zijn gehoord door de vrouw, op eerste verzoek van de vrouw medewerking te verlenen.

De man is hiervan in beroep gekomen en wenst onvoorwaardelijk gezamenlijk gezag. Hij ontkent regelmatig in het buitenland te verblijven, aldus het appèlschrift. De vrouw vraagt bij gewijzigd verzoek eenhoofdig gezag, omdat zij thans niet weet waar de man is, hem niet kan bereiken en zodoende praktische problemen ondervindt bij de uitoefening van het gezamenlijke gezag, zoals bij het aanvragen van een paspoort voor (een van) de kinderen.

Het hof overweegt dat op grond van artikel 130 Rv jo. 283 Rv de verzoeker, zolang de rechter nog geen eindbeschikking heeft gegeven, bevoegd is het verzoek of de gronden daarvan schriftelijk te veranderen of te vermeederen en is de verweerder bevoegd hiertegen bezwaar te maken, op de grond dat de verandering of vermeederen in strijd is met de eisen van een

goede procesorde. Niet gebleken is dat de man op enigerlei wijze kennis heeft genomen van het gewijzigde verzoek van de vrouw wat betreft de gezagsvoorziening. De eisen van een goede procesorde brengen mee dat de man genoegzaam de gelegenheid moet worden geboden verweer tegen het gewijzigde verzoek van de vrouw te voeren en, voor zover nodig, ook overigens zijn standpunt te herzien. Die gelegenheid heeft hij nog niet gehad. Daarom dient het hof de zaak aan te houden.

Het hof is op grond van de door de vrouw aangevoerde feiten en omstandigheden en het feit dat uit de BRP blijkt dat het adres van de man in onderzoek is, van oordeel dat sprake is van een situatie als bedoeld in artikel 1:253r lid 1 aanhef en onder b BW. Uit het systeem van de wet (artikel 1:253r lid 1 BW jo. artikel 1:253q lid 1 BW) vloeit voort dat de vrouw in die situatie alleen het gezag over de kinderen uitoefent. Immers, op grond van artikel 1:253r lid 2 BW is gedurende de tijd waarin het bestaan of de verblijfplaats van de man onbekend is diens gezag van rechtswege geschorst. Het hof neemt dit laatste als zogeheten verstaansbeslissing op in het dictum en houdt de zaak voor het overige aan. Het hof gaat ervan uit dat daarmee de praktische problemen voor de vrouw voor de komende tijd, althans voor de tijd die met de aanhouding gepaard gaat, en zolang de man voor haar onvindbaar, althans onbereikbaar is, ondervangen zijn.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 01-03-2016

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2016:1859

Zaaknummer: 200.170.485/01

RECHTSPRAAK

Terugbetaling te veel betaalde kinderalimentatie. Vertraging in de afhandeling van de zaak in verband met de discussie over de verwerking van de alleenstaande-ouderkop in het kindgebonden budget bij kinderalimentatie. Uitkomst beslissing op prejudiciële vragen afgewacht. Hof stelt de kinderalimentatie op een lager bedrag vast dan was overeengekomen bij de rechtbank. Hof acht het redelijk en billijk dat de vertraging in de afhandeling van de zaak bij het hof niet volledig voor rekening van de man komt. De moeder moet deels terugbetalen.

De man is op 19 januari 2015 in hoger beroep gekomen van een gedeelte van een beschikking van de Rechtbank Noord-Holland. De zaak is bij het hof op 9 april 2015 behandeld. Het hof geeft op 1 december 2015 een tussenbeslissing (ECLI:NL:GHAMS:2015:5104), waarin partijen de gelegenheid krijgen binnen een week te reageren op de prejudiciële beslissing van de Hoge Raad van 9 oktober 2015 (ECLI:NL:HR:2015:3011).

In de einduitspraak stelt het hof de alimentatie vast op een lager bedrag dan de man en de vrouw waren overeengekomen bij de rechtbank. De man is vanaf 1 januari 2015 tot in ieder geval december 2015 de hogere bijdrage blijven betalen. Het hof oordeelt over de terugbetaling, waarom de man had gevraagd, het volgende.

Alhoewel onderhoudsbijdragen, zoals ook door de vrouw gesteld, maandelijks plegen te worden verbruikt, is het hof van oordeel dat het in dit geval niet redelijk en billijk zou zijn om de man in dit geval het volledige risico van de vertraging bij de afdoening van de procedure te laten dragen. Het hof acht het daarom redelijk om te bepalen dat de vrouw hetgeen zij (gelet op de beschikking van het hof) vanaf 1 juli 2015 te veel heeft ontvangen aan de man dient terug te betalen of met hem dient te verrekenen.

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 01-03-2016

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2016:730

Zaaknummer: 200.163.075/01

RECHTSPRAAK

Afwikkeling huwelijkse voorwaarden bij echtscheiding. Geen gebruiksvergoeding voor het gebruik van de echtelijke woning door de vrouw, nu gebleken is dat de woning op naam van de vader van de man staat en de economische eigendom van een van beide echtgenoten niet vaststaat. Verder kan de afwikkeling van de huwelijkse voorwaarden eerst plaatsvinden nadat beide partijen hun vermogensopstelling hebben gemaakt.

In het kader van de echtscheiding twisten de man en de vrouw over de partneralimentatie, de omvang van de gebruiksvergoeding te betalen door de vrouw voor het gebruik van de echtelijke woning door de vrouw en over de afwikkeling van de huwelijkse voorwaarden.

Ter zake van de gebruiksvergoeding voor de echtelijke woning die de man vraagt van de vrouw, overweegt het hof dat uit het kadastraal bericht, gevoegd bij het taxatierapport van 21 april 2015 van de makelaar, blijkt dat de echtelijke woning eigendom is van de vader van de man. Partijen hebben desgevraagd ter zitting verklaard dat de economische eigendom van de echtelijke woning op (een van) hen is overgedragen, maar zij hebben dat niet aangetoond. Nu uit de overgelegde stukken blijkt dat de vader van de man – die geen partij is in deze procedure – eigenaar is van de echtelijke woning, kan het hof geen gebruiksvergoeding vaststellen ten laste van de vrouw en ten gunste van de man. Het hof zal het verzoek van de man derhalve in zoverre afwijzen.

In de huwelijkse voorwaarden zijn de man en de vrouw een periodiek verrekenbeding overeengekomen onder uitsluiting van iedere gemeenschap van goederen. Verder dat bij beëindiging van het huwelijk door welke oorzaak ook, alsmede bij scheiding van tafel en bed, diegene der echtgenoten wiens vermogen een lagere waarde heeft dan dat van de andere echtgenoot het recht te vorderen dat die echtgenoot hem of haar een zodanig geldbedrag betaalt dat de waarde van de vermogens gelijk wordt (artikel 12). De vaststelling en de waardebepaling van de vermogens geschiedt in onderling overleg, dan wel bij gebreke van overeenstemming op de wijze als is voorgeschreven voor een boedelscheiding waarbij minderjarigen betrokken zijn (artikel 13).

Te dien aanzien overweegt het hof als volgt. Op grond van artikel 12 van de huwelijkse voorwaarden dienen partijen bij het beëindigen van het huwelijk een vermogensbeschrijving te maken. De echtgenoot wiens vermogen een lagere waarde heeft dan de ander heeft een vordering op die echtgenoot. Nu beide echtgenoten op grond van artikel 12 aanvoeren een vordering op de andere echtgenoot te hebben, ligt het op de weg van beide echtgenoten om aan te geven wat de samenstelling en de omvang van het te verrekenen vermogen is en hoeveel zijn/haar verrekenvordering bedraagt. Daartoe dient een vermogensbeschrijving waarop artikel 671 t/m 676 en 679 Rv van overeenkomstige toepassing zijn (artikel 1:143 lid 2 BW). Beide partijen hebben nagelaten een dergelijke vermogensbeschrijving over te leggen. Gelet op het vorenstaande dient het verzoek van beide partijen ter zake de afwikkeling van de huwelijkse voorwaarden in hoger beroep te worden afgewezen. Het hof geeft vervolgens naar aanleiding van met de huwelijkse voorwaarden samenhangende verzoeken aan waarmee bij de vermogensbeschrijving rekening dient te worden gehouden.

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 17-02-2016

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2016:341

Zaaknummer: 200.169.815/01 & 200.179.600/01

RECHTSPRAAK

Ontbonden gemeenschap van goederen. Behoort de echtelijke woning tot de gemeenschap of is deze onder uitsluitingsclausule verkregen? De man vindt het laatste, het hof oordeelt dat de woning niet onder uitsluitingsclausule is verkregen.

Partijen twisten over de vraag of de echtelijke woning behoort tot de ontbonden gemeenschap van goederen. De man stelt dat de woning nimmer tot de ontbonden huwelijksgemeenschap heeft behoord op grond van een uitsluitingsclausule, dan wel hoogstens voor een kwart, de vrouw betwist dit. Het hof stelt de volgende feiten vast.

Op 17 juni 1985 is de vader van de man overleden zonder bij testament over zijn nalatenschap te hebben beschikt. Erfgenamen zijn zijn echtgenote en hun enige kind, de man in dit geding. De ouders van de man waren in gemeenschap van goederen gehuwd. Tot de door de dood ontbonden huwelijksgoederengemeenschap behoorde de woning en een perceel landbouwgrond. De nalatenschap van de vader omvatte de helft van de ontbonden gemeenschap van goederen. Bij notariële akte van verdeling van 1 oktober 1992 is tussen de man en zijn moeder een verdeling gemaakt waarbij de woning en de landbouwgrond voor het geheel zijn toegedeeld aan de man. In de akte verklaren de man en zijn moeder dat de man in verband daarmee is overbedeeld met een waarde van fl. 61.479 en dat de man deswege een schuld aan de moeder heeft van een gelijk bedrag. De man en zijn moeder hebben deze schuld in dezelfde akte direct daarmee omgezet in een schuld wegens geldlening, waarna de moeder van de man – nog steeds in dezelfde akte – aan de man een bedrag groot fl. 61.479 heeft kwijtgescholden. Ten aanzien van deze kwijtschelding is daarbij de navolgende bepaling opgenomen: ‘Gemeld kwijtgescholden bedrag, zomede de inkomsten en wederbeleggingen daarvan zal nimmer vallen in enige vermogensrechtelijke gemeenschap waarin de verkrijger is of ooit zullen zijn gehuwd en zal evenmin deel uitmaken van enige verrekening krachtens huwelijkse voorwaarden of samenlevingsovereenkomst.’ De moeder van de man is in 2010 overleden.

Het hof overweegt als volgt. Vast staat dat de woning tot de huwelijksgoederengemeenschap van de ouders van de man behoorde. Vast staat eveneens dat de vader van de man is overleden

zonder bij testament over zijn nalatenschap te hebben beschikt en dat de man en zijn moeder, op grond van het wettelijk versterkerrecht, de enige erfgenamen waren, ieder voor een gelijk deel. De nalatenschap van de vader maakte de helft uit van de onverdeelde gemeenschap van goederen van de vader en de moeder, tot welke gemeenschap ook de woning behoorde. Door het overlijden van zijn vader is de man tezamen met zijn moeder gerechtigd geworden tot die onverdeelde ontbonden gemeenschap en de daartoe behorende nalatenschap van zijn vader. Daarmee is de titel van verkrijging van het aandeel van de man en dat van zijn moeder daarin er een krachtens erfrecht. Deze verkrijging is ongeclausuleerd nu de vader van de man is overleden zonder bij testament over zijn nalatenschap te hebben beschikt en er derhalve geen uitsluitingsclausule op die verkrijging van toepassing is. De daaropvolgende verdeling tussen de man en zijn moeder en hetgeen te dien aanzien tussen hem en zijn moeder is overeengekomen maakt dit niet anders. Immers, ingevolge artikel 3:186 lid 2 BW houdt een deelgenoot hetgeen hij verkrijgt onder dezelfde titel als waaronder de deelgenoten dit tezamen voor de verdeling hielden. Ook na de verdeling houdt de man derhalve de woning ten titel van erfrecht, zonder dat daarop een uitsluitingsclausule van toepassing is. Reeds hierom is het hof van oordeel dat de woning niet is verkregen onder uitsluitingsclausule en daarom voor het geheel tot de ontbonden gemeenschap van goederen behoort. Het primaire en subsidiaire verzoek van de man wordt dan ook afgewezen.

Het hof stelt dat dit anders ware geweest als de man en zijn moeder eerst de ontbonden gemeenschap van goederen van de ouders van de man hadden verdeeld en daarbij de woning zouden hebben toegedeeld aan de moeder, die deze vervolgens onder uitsluitingsclausule zou hebben toegedeeld aan de man.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 04-02-2016

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2016:772

Zaaknummer: 200.168.906

Rechters: R. Prakke-Nieuwenhuizen, M.H.H. Moes en B.F. Keulen

Wetsartikelen: 1:94 BW en 7:175 BW

RECHTSPRAAK

De man gaat in hoger beroep van onder andere de uitgesproken echtscheiding. Hij verzoekt het hof de echtscheiding pas uit te spreken op het moment dat het hof ook beslist op de nevenvoorzieningen. Daartoe stelt de man omstandigheden die naar zijn mening zo bijzonder zijn dat deze nopen tot dit uitstel. Het hof wijst het verzoek af.

De man gaat in hoger beroep van onder andere de uitgesproken echtscheiding. Hij stelt dat hij weliswaar zelf heeft verzocht de echtscheiding uit te spreken, maar hij meent op grond van bijzondere omstandigheden dat de echtscheiding pas dient te worden uitgesproken op moment dat het hof ook beslist op de nevenvoorzieningen. Ter onderbouwing van zijn standpunt stelt hij dat de rechtbank van een aantal feiten geen kennis meer heeft kunnen nemen omdat zij na de mondelinge behandeling geen nieuwe stukken meer heeft willen accepteren. Bij inschrijving van de echtscheidingsbeschikking in de registers van de burgerlijke stand komt een einde aan de getroffen voorlopige voorziening en gaat er voor hem dan een onderhoudsplicht gelden van € 8.310 bruto per maand, terwijl vaststaat dat hij geen enkele draagkracht heeft om een bijdrage te voldoen. De vrouw betwist dat de door de man gestelde bijzondere omstandigheden van dien aard zijn dat de band tussen echtscheiding en nevenvorderingen dient te worden hersteld.

Op grond van artikel 827 lid 1 Rv kan de rechter, ingeval de echtscheiding wordt uitgesproken, nevenvoorzieningen treffen. Het is vaste jurisprudentie dat indien eenmaal door de rechter in eerste aanleg de echtscheiding is uitgesproken voordat over verzochte nevenvoorzieningen is beslist, het hoger beroep slechts op grond van door de appellerende echtgenoot aan te voeren bijzondere omstandigheden kan worden aangewend teneinde te bewerkstelligen dat de band tussen het verzoek tot echtscheiding en de verzochte nevenvoorzieningen wordt hersteld en dat tegelijkertijd wordt beslist op die verzoeken.

Het hof is van oordeel dat de door de man aangevoerde feiten en omstandigheden niet als bijzondere omstandigheden in de hiervoor bedoelde zin kunnen worden aangemerkt en overweegt daartoe als volgt. De man heeft de rechtbank verzocht om de echtscheiding uit te

spreken omdat het huwelijk tussen hem en de vrouw duurzaam was ontwricht. De man heeft in eerste aanleg op het punt van de door hem verzochte echtscheiding de uitspraak gekregen waarom hij had verzocht, zodat hij geen te respecteren processueel belang heeft om in hoger beroep die beslissing aan te tasten. Daarbij komt dat de man de duurzame ontwrichting van het huwelijk in eerste aanleg noch in hoger beroep heeft betwist; de door hem bedoelde stukken die door de rechtbank niet meer zijn geaccepteerd, hebben daarop ook geen betrekking. Voor zover de man wenst te voorkomen dat er een einde komt aan de werking van de getroffen voorlopige voorziening en voor hem een onderhoudsverplichting gaat gelden van € 8.310 per maand, staan hem de middelen van een kort geding dan wel een verzoek tot schorsing van de uitvoerbaarverklaring bij voorraad ter beschikking. Het hof wijst daarom het verzoek van de man de echtscheiding uit te spreken in de eindbeschikking waarin tevens is beschikt over de verzochte nevenvoorzieningen af, bekrachtigt de bestreden beschikking voor zover deze de uitgesproken echtscheiding betreft en houdt alle overige beslissingen aan.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 29-12-2015

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2015:9979

Zaaknummer: 200.170.324

ANNOTATIE

Wijziging alimentatie bij bewust afwijken van de wettelijke maatstaven. Annotatie bij Hoge Raad 18 december 2015, ECLI:NL:HR:2015:3635.

mr. drs. J. Kok

Op 18 december 2015 heeft de Hoge Raad uitspraak gedaan over de (on)mogelijkheid om alimentatie te wijzigen indien in het echtscheidingsconvenant met betrekking tot bepaalde posten bewust is afgeweken van de wettelijke maatstaven (ECLI:NL:HR:2015:3635). De Hoge Raad oordeelt dat de regel over de gevallen waarin een dergelijke alimentatieovereenkomst kan worden gewijzigd, niet langer onverkort geldt. De door partijen overeengekomen bewuste afwijking van de wettelijke maatstaven strekt zich niet verder uit dan ten aanzien van de overeengekomen punten. Deze uitspraak gaat er mijns inziens aan voorbij dat de afspraken over alimentatie veelal een ‘*package deal*’-alimentatie’ betreffen, waarvan je de stukjes niet afzonderlijk kunt beoordelen als losstaand. Bovendien leidt de uitspraak in de praktijk tot onmogelijke rekenopgaven, omdat de stukjes op elkaar in werken en afzonderlijk lastig te berekenen zijn.

De feiten

Partijen hebben in 2008, vooruitlopend op een nog op te stellen echtscheidingsconvenant, afspraken vastgelegd in een door beiden ondertekend stuk ‘Basis afspraken scheiding’. Deze afspraken komen in vergelijkbare bewoordingen terug in het echtscheidingsconvenant dat deel uitmaakt van de echtscheidingsbeschikking van 25 februari 2009. In het convenant zijn onder meer de volgende afspraken opgenomen:

- a. De man zal maandelijks een bedrag van € 3.000 (bruto) overmaken aan de vrouw bij wijze van partneralimentatie.
- b. Partijen hebben de intentie dat het alimentatiebedrag van € 3.000 (bruto) in de praktijk moet neerkomen op een maandelijks bedrag van € 2.000 (netto) en dat achteraf indien en/of wanneer nodig, bekeken en besproken zal worden, in goed en redelijk overleg, hoe dit daar waar nodig, gecompenseerd kan worden en dat partijen zich verplichten hieraan hun

medewerking te verlenen.

c. Bij de vaststelling van de hoogte van de partneralimentatie worden de bonussen van de man niet betrokken. De man zal deze bonussen aanwenden ter afbetaling van de twee schulden die de man voor zijn rekening neemt. Na het aflossen van voornoemde schulden komen de bonussen van de man geheel toe aan de man.

d. Bij de vaststelling van de hoogte van de alimentatie voor de vrouw is ervan uitgegaan dat de vrouw ten tijde van het ondertekenen van het convenant nauwelijks inkomsten heeft. Haar inkomsten strekken niet in mindering op de partneralimentatie.

De man verzoekt onder meer de door hem te betalen bijdrage in de kosten van het levensonderhoud van de vrouw op nihil te stellen. Hij legt daar primair een wijziging van omstandigheden aan ten grondslag. Subsidiair stelt de man dat het convenant is aangegaan met grove miskennis van de wettelijke maatstaven. De rechtbank wijst het verzoek van de man af. Het hof bekrachtigt in het principale en in het incidentele appel de beschikking van de rechtbank en overweegt daartoe dat de man niet stelt dat na het tot stand komen van het echtscheidingsconvenant een wijziging van omstandigheden is ingetreden die meebrengt dat de vrouw, in het licht van alle dan bestaande omstandigheden, naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid ongewijzigde instandhouding van de overeenkomst niet mag verwachten.

Bewust afwijken van de wettelijke maatstaven

Het draait in deze beschikking om de vraag in hoeverre partijen bij het maken van het convenant in 2008 bewust zijn afgeweken van de wettelijke maatstaven. In dat geval is wijziging van de overeenkomst betreffende levensonderhoud immers slechts mogelijk, indien na het tot stand komen van het echtscheidingsconvenant een wijziging van omstandigheden is ingetreden die meebrengt dat in het licht van alle dan bestaande omstandigheden, naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid ongewijzigde instandhouding van de overeenkomst niet mag worden verwacht. Bij deze beoordeling dient terughoudendheid te worden betracht, omdat partijen de vrijheid hebben zelf de financiële gevolgen van hun echtscheiding te regelen. Dit brengt mee dat bij een eventuele wijziging van de uitkering tot levensonderhoud zo veel mogelijk aansluiting moet worden gezocht bij wat partijen bij hun overeenkomst voor ogen stond, waarbij mede zal dienen te worden gelet op het verband dat kan zijn beoogd tussen de regeling betreffende het levensonderhoud en eventuele door partijen getroffen regelingen van andere aard.^[1] Dit is al bijna twintig jaar vaste jurisprudentie. Het is vrijwel dezelfde grond als die voor wijziging van een alimentatieovereenkomst die een beding van niet-wijziging bevat (artikel 1:159 lid 3 BW). Echtgenoten mogen van de wettelijke maatstaven

afwijkende afspraken maken, omdat zij contractsvrijheid hebben op het punt van de financiële gevolgen van de echtscheiding.

Hoge Raad: terughoudendheid alleen ten aanzien van specifieke punten

De Hoge Raad stelt zich in deze zaak de vraag of voor het geval dat moet worden aangenomen dat partijen op specifieke punten die relevant zijn voor de bepaling van de hoogte van het verschuldigde levensonderhoud, bewust zijn afgeweken van de wettelijke maatstaven, en één van partijen nadien een verzoek doet tot wijziging van de desbetreffende overeenkomst, de rechter bij de uitoefening van zijn bevoegdheid tot wijziging van overeengekomen levensonderhoud die terughoudendheid uitsluitend moet betrachten ten aanzien van die specifieke punten, dan wel ten aanzien van de overeenkomst in haar geheel.

De Hoge Raad concludeert dat de door partijen overeengekomen inbreuk op de bevoegdheid tot wijziging niet ruimer moet worden uitgelegd dan de desbetreffende overeenkomst noodzakelijk meebrengt. Een bewuste afwijking van de wettelijke maatstaven ten aanzien van specifieke punten, mag zich niet verder uitstrekken dan ten aanzien van die punten zelf. Hiervoor geeft hij de volgende redenen:

- a. De enkele omstandigheid dat partijen op specifieke punten bewust zijn afgeweken van de wettelijke maatstaven, rechtvaardigt niet om aan te nemen dat zij ook ten aanzien van de overige posten, feiten of omstandigheden die voor het bepalen van de hoogte van het verschuldigde levensonderhoud van belang zijn, bewust zijn afgeweken van de wettelijke maatstaven.
- b. Toepassing van de wettelijke maatstaven leidt in beginsel tot een redelijk evenwicht tussen de rechten en verplichtingen van beide partijen.
- c. Met de rechterlijke bevoegdheid tot wijziging van overeengekomen levensonderhoud wordt het wezenlijke belang gediend dat een wijziging in draagkracht of behoefte van een van de betrokken partijen, kan worden verdisconteerd in de (alsdan door de rechter nader te bepalen) hoogte van het levensonderhoud.

Als uitsmijter merkt de Hoge Raad nog op dat als partijen wensen dat hun afwijking van de wettelijke maatstaven een verdere strekking krijgt dan het desbetreffende specifieke punt zelf, zij het in artikel 1:159 BW bedoelde beding kunnen overeenkomen.

Package deal-alimentatie

Je kunt je afvragen of deze benadering van de Hoge Raad een juiste is. Zij miskent immers dat de alimentatieovereenkomst een overeenkomst als geheel is die niet zomaar in losse stukjes kan worden opgeknipt. Het is een *package deal*. De redenering onder a zoals hiervoor is weergegeven, kan mijns inziens ook eenvoudig worden omgedraaid: het enkele feit dat partijen een *package deal*-alimentatie zijn overeengekomen, betekent dat zij een overeenkomst hebben gesloten waarmee zij beogen ten aanzien van alle posten bewust van de wettelijke maatstaven af te wijken omdat de overeenkomst als één geheel moet worden gezien. De rechter kan dan om deze reden niet van zijn bevoegdheid tot wijziging gebruik maken, tenzij instandhouding naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet mag worden verwacht. Daarbij komt dat de alimentatieovereenkomst meestal onderdeel uitmaakt van een meeromvattend echtscheidingsconvenant. De Hoge Raad merkte in 1987 niet voor niets op dat zo veel mogelijk aansluiting moet worden gezocht bij wat partijen bij hun overeenkomst voor ogen stond, waarbij mede zal dienen te worden gelet op het verband dat kan zijn beoogd tussen de regeling betreffende het levensonderhoud en eventuele door partijen getroffen regelingen van andere aard.

Het lijkt erop dat de Hoge Raad wil uitdragen dat partneralimentatie zo veel mogelijk moet aansluiten bij de wettelijke maatstaven en bij wijziging van omstandigheden aangepast moet kunnen worden, tenzij partijen niet-wijziging uitdrukkelijk overeenkomen. Maar dat beknot de contractsvrijheid die partijen hebben en die dient zo veel als mogelijk gerespecteerd worden.

Tot slot

Deze uitspraak leidt in de praktijk tot onmogelijke rekenopgaven, omdat de stukjes op elkaar in werken en afzonderlijk lastig te berekenen zijn. Zowel juridisch als praktisch gezien is het derhalve een minder gelukkige uitspraak.

[1] HR 23 oktober 1987, *NJ* 1988/438, r.o. 3.2 en HR 12 september 2003, *NJ* 2004/6, r.o. 3.3.4 m.nt. S.F.M. Wortmann.